

DISABILITY RIGHTS DEFENDERS SWEDEN

Verksamhetsberättelse 2020

Årsmötet 2020 för föreningen Med lagen som verktyg beslutade att föreningen skulle byta namn till Disability Rights Defenders Sweden (DRDS). Detta för att bättre ange vilka vi representerar och vad vi arbetar med, samt att vi är en del av en internationell rörelse.

Under verksamhetsåret 2020 har DRDS fortsatt arbetet med att utveckla administrativa processer och rutiner för hur samarbete med andra organisationer kan ske. Vi har också tagit beslut att prioritera fall av principiell betydelse. Eftersom DRDS har begränsade resurser - medlems- och stödmedlemsavgifter samt ideella krafter - är det viktigt att använda dem så effektivt som möjligt.

Liksom för de flesta andra påverkades DRDS av den pågående pandemin. Flera rättsärenden har fått läggas på is till dess att samhället öppnar och gör det möjligt att samla in bevismaterial. Möten och publika evenemang började ske digitalt över Zoom tidigt under våren. Att gå över till ett digitalt arbetssätt har visat sig vara effektivt och har gett möjlighet att sprida information till en större krets.

Tillgång till juridisk kompetens och pro bono-jurister

För att förstärka föreningens tillgång till juridisk kompetens har DRDS formaliserat sitt samarbete med Talerättsfonden. En principöverenskommelse antogs under första kvartalet 2020. Talerättsfonden kan efter förfrågan av DRDS åta sig att anlita pro bono-jurist och göra grundläggande rättsutredning. Utifrån detta tar vi beslut om att bistå med att driva rättsprocess i samarbete med Talerättsfonden och dess rättsnätverk. Samarbetet innebär att DRDS bidrar med en mindre summa till Talerättsfondens administration.

Principöverenskommelsen mellan DRDS och Talerättsfonden innebär att DRDS kan fokusera på flera strategiskt viktiga rättsaktioner samtidigt som DRDS bygger upp sina egna kontakter.

Rättsprocesser

Pågående nationella rättsprocesser

Rättsaktionen angående diskriminering av elever med dyslexi vid nationella prov avgjordes under året. Hovrätten över Skåne och Blekinge och Göta hovrätt ansåg, trots konstaterat missgynnande, inte att eleverna utsatts för diskriminering. Samma slutsats hade Svea hovrätt kommit till 2019. Samtliga tre fall överklagades till Högsta domstolen som tyvärr under senhösten nekade prövningstillstånd i samtliga fall. Eftersom Skolverkets instruktioner var avgörande för utfallet i domstol beslutade DRDS att stämma Skolverket i ett av fallen. Diskussioner förs också om att eventuellt driva något fall vidare till internationell rättsinstans. Rättsaktionen drivs i samarbete med Dyslexiförbundet och Talerättsfonden.

En rättsutredning angående otillgängliga betalningsterminaler vid obemannade bensinstationer gjordes med grund i två fall. Trots att tillgängliga terminaler och digitala lösningar finns på marknaden har INGO och Din-X terminaler som ej kan nås av rullstolsanvändare. DRDS och DHR har beslutat att stämma. Rättsaktionen drivs i samarbete med DHR och Talerättsfonden.

DRDS har tagit beslut att göra en rättsutredning i ett fall som rör otillgängliga utlämningsställen för paket för att utreda om Schenker kan hållas ansvarig för tillgängligheten hos sina kontrakterade utlämningsställen. Talerättsfonden har åtagit sig att göra en rättsutredning.

I slutet av året tog DRDS beslut om att initiera en rättsaktion om diskriminering av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i för- och grundskola. DRDS har bett Talerättsfonden åta sig att göra rättsutredningar i fall som rör fyra elever.

Pågående internationella rättsprocesser

I slutet på september kom Funktionsrättskommitténs beslut i fallet Sahlin vs Sverige. Kommittén konstaterade att den svenska staten diskriminerat Sahlin då han inte erbjöds jobb som lektor på Södertörns Högskola med hänvisning kostnader för teckenspråkstolk. Funktionsrättskommittén konstaterade att Sahlin utsatts för diskriminering då andra åtgärder än tolk prövats och han inte blivit konsulterad om detta. DRDS drev fallet i samarbete med SDR och SDUF. Den svenska staten har sex månader på sig att svara på kommitténs slutsatser och rekommendationer.

Pausade ärenden

DRDS har under året fått pausa två ärenden då pandemin gjorde det omöjligt att undersöka tillgänglighet och inhämta bevisning. Det gäller:

- Bristande anrop i kollektivtrafiken där samarbete är initierat med Talerättsfonden och SRF.
- Bristande tillgänglighet till kulturbyggnader

Avslutade ärenden

En JO-anmälan angående långa handläggningstider hos Universitetskanslersämbetet gjordes under våren. Anmälan gällde ett fall där en universitetsstudent blivit försenad med att få ut betyg i ett antal kurser till följd av bristande anpassningar. Universitetet lade sedan ner utbildningen och den studerande kunde därför inte slutföra sitt program. JO lämnade anmälan utan åtgärd.

Övriga aktiviteter

Projektet *Kommunikation via tolktjänst och Independent Living*

Funktionsrättskommitténs beslut i fallet Sahlin vs Sverige ledde till att DRDS sökte pengar för ett projekt om självbestämmande, kontantstöd och tolktjänster för personer med funktionsnedsättningar från Stiftelsen Independent Living Utveckling (ILU). ILU beviljade vår ansökan och projektet påbörjades i november 2020.

Projektet syftar till att:

- analysera Funktionsrättskommitténs rekommendationer, särskilt att den svenska staten måste förändra sitt sätt att se på och i praktiken hantera konceptet skäliga åtgärder (reasonable accommodations).
- analysera konsekvenser för svensk rätt (och eventuellt andra rättsområden).
- diskutera detta i ljuset av rätten till Independent Living i artikel 19, Funktionsrättskonventionen.

Projektets resultat ska publiceras i ett PM och presenteras vid ett webinarium. Projektet är ett samarbete mellan DRDS och Independent Living Institute (ILI). Webbinariet ska ske med stöd av STIL.

Webbinarier och andra möten

Den 2 juli 2020 arrangerade DRDS webinariet *Diskriminering enligt Funktionsrättskonventionen – allmän kommentar 6* i samarbete med Independent Living Institute och Funktionsrätt Sverige. Webbinariet syftade till att fördjupa kunskapen om den utvecklade jämlikhetstanken som klargörs i Funktionsrättskonventionens allmänna kommentar till artikel 5.

Den 5 november deltog DRDS ordförande i det internationella nätverket *Disability Rights Defenders* kick-off som hade fokus på nordiskt samarbete.

Den 16 december arrangerade DRDS webinariet *Fallet Rickard Sahlin mot Sverige* tillsammans med Independent Living Institute. Webbinariet var en uppstart på projektet Kommunikation via tolktjänst och Independent Living, och diskuterade frågorna:

- Hur gick processen till och hur kan enskilda driva sina fall i FN-kommittén?

- Vilka frågor har besvarats av FN?
- Kommer svensk arbetsrätt behöva ändras framöver?

Disability Rights Defenders Sweden i media

Presskonferens angående stämning av Skolverket

DRDS höll en presskonferens 13 oktober 2020 i samband med att stämningsansökan rörande diskriminering av elever med dyslexi lämnades in mot Skolverket (se pågående nationella rättsprocesser). Presskonferensen hölls tillsammans med Dyslexiförbundet och Talerättsfonden.

Medieexponering

DRDS har under året förekommit i media i flera fall. Framförallt gäller det fallet Sahlin vs Sverige. Att FN-kommittén fällde Sverige gav stort genomslag, även internationellt. Att Rättsaktionen mot dyslexidiskriminering valde att stämma Skolverket uppmärksammades också av riksmidia och medier som rapporterar om skolvärlden. Exponeringen får ses som en stor framgång och ett bevis på att vår kommunikativa förmåga förbättrats.

Föreningens medlemskap och styrning

DRDS har under 2020 haft 48 medlemmar samt tre stödmedlemmar: RFSL, Funktionsrätt Sverige och Autism- och Aspergerförbundet.

Ordinarie årsmöte hölls den 27 maj med Ola Linder som mötesordförande och Susanne Berg som protokollförare. 15 röstberättigade medlemmar deltog. Vid mötet deltog också två representanter från stödmedlemmar.

Årsmöte och Styrelsemöten har hållits följande dagar (länkat protokoll):

- [Styrelsemöte 22 januari 2020](#)
- [Styrelsemöte 27 februari 2020](#)
- [Styrelsebeslut per capsulam 23 mars – 1 april 2020](#)
- [Styrelsemöte 15 april 2020](#)
- [Årsmöte 27 maj 2020](#)
- [Konstituerande styrelsemöte 3 juni 2020](#)
- [Styrelsemöte 3 juni 2020](#)
- [Styrelsemöte 12 augusti 2020](#)
- [Styrelsemöte 9 september 2020](#)
- [Styrelsemöte 10 oktober 2020](#)
- [Styrelsemöte 4 november 2020](#)
- [Styrelsemöte 2 december 2020](#)
- [Styrelsebeslut per capsulam 2020-12-30](#)

Styrelse

- Susanne Berg, ordförande (omval, 1 år)
- Hans Filipsson, vice ordförande (omval, 2 år)
- Jessica Smaaland, kassör (omval, 1 år)
- Lars Lindberg, ledamot (nyval 2 år)
- Mari Siilsalu, ledamot (omval, 2 år)
- Lars-Göran Wadén, ledamot (vald till 2021)
- Anna Zotééva, ledamot (vald till 2021)
- Stellan Gärde, adjungerad – Talerättsfonden mot diskriminering
- Ola Linder, adjungerad – projektet Artikel 19 som verktyg

Valberedning

- Jonas Franksson (sammankallande)
- Tiina Nummi-Södergren
- Adolf Ratzka

Revisorer:

- Emma Johansson
- Erika Wermeling